

25 - 23 באוקטובר 1972

ילדותיות שניה

או:

מדוע פורק הפלמ"ח?

אדם זקן חי בעבר. אין הוא יכול להתרגש ממה שקורה לנגד עיניו. אבל הוא יכול להתרגש עד כדי היסטוריה ממה שקרה בימי נעוריו. המימסד הישראלי הוא זקן מאוד. את זה הוא הפגין השבוע בצורה שעברה את כל גבולות הגיון. הכנסת התרגשה. ההיסטוריה השתוללה בה מקרי אל קירי. "מזה שנים לא ראתה הכנסת סערה כזאת!" דיווח כתב שידורי ישראלי.

על מה? על מדיניות המובילה למילחמה, בה עלולים ליפול אלפים? על תנאי-הדיוור, הדנים רבבות ילדים לניווט? על עוול מחריד שנעשה בימים אלה לאנשי בירעם ואקריית, או למישפחות הללי מינכן? חלילה. הכנסת מתרגשת רק על מה שקרה לפני 30 שנה.

זה היה מחזה! ח"כים נכבדים, המתקרבים לגיל 60, חזרו לימי נעוריהם, הפכו לשעה קלה שוב מפקדי פלמ"ח, לוחמי-מחרת נועזים, צעירים שופעי-אידיאליזם המסכנים את חייהם. כמו נער-שעשועים קשש, המשחק בפני נערה בת 17 את התפקיד המאהב הצעיר, הם היוו מחזה פאתטי. הוא הזכיר את דברי שקספיר על הילדותיות השניה, הפוקדת כל אדם בערוב ימיו.

היתה זאת סערה אחת שבה יכולתי להישאר שלוו ורגוע. קודם כל, הייתי ניטראלי. בנעורי הייתי איש אצ"ל, ובפרוץ המילחמה הייתי חייל בגדודי ח"ש של החגנה. מבחינה צבאית, הייתי תמיד חסיד שיטת הפלמ"ח, ובוויכוח הגדול על דמות צה"ל הייתי בהחלט בצד הרוח הפלמ"חית.

אבל זה לא חשוב. לא יכולתי להתייחס ברצינות לסערה שפרצה באיחור של דור, בגלל חוברת כלשהי שהוציא אחד הצדדים, אפילו בחותמת ממשלתית-תעמולת "מישרד-החינוך למען גבולות ארץ-ישראל השלמה, בעזרת שיטת-המחמה של ממות מזויפות (העולם הזה 1833), חמורה בעיני הרבה יותר מנסיון ילדותי זה לשכתב את ההיסטוריה.

ההיסטוריה ידועה — ומי שבכלל יתעניין בעתיד בוויכוח בין אירגוני המחרת, יקבל את הדיעה שלכל אחד מן האירגונים היה תפקיד משלו בשלב שקדם להקמת המדינה, בו שימשו ההעפלה, הטרור (כן, נקרא לילד בשמו!), מילחמת-הגרילה והפעולה העמ' מית המאורגנת בערבוביה.

במשך למעלה משעתיים טבע האולם בקריאות בנינים, ואיש לא יכול היה לומר יותר משלושה מישי-פטים רצופים. השתתפתי בתחרות היסטורית זו רק כמה פעמים, בין צחוק לצחוק, בנסיון-שווא לחזור מעט שפיות-דעת לוויכוח. למשל, בעת נאומי של יגאל אלון:

היור"ר ישעיהו (לבגין): אני מבקש מתן להפסיק!
מנחם בגין: לא אפסיק לחלוטין!
היור"ר ישעיהו: זה לא יפה!
מנחם בגין: זה לא יפה? אבל זה יפה?
ישראל קרגמן: כאשר יעשו לך כד, כשתנאם — זה יהיה טוב? כך ננהל את הפרלמנט?
היור"ר ישעיהו: בפעם האחרונה אני מבקש מתן להפסיק, חברי-הכנסת בגין!
יגאל אלון: אני ממשיך בציטוט מהסכסס (של החוברת על הפלמ"ח).

אורי אבנר: אולי נעביר את הוויכוח ה- היסטורי לפרוור אחד, ונסתפק בוויכוח הפורמלי? זה לא עזר, כמוכן, אלון התעקש לקרוא מן החוברת קטעים ארוכים על תולדות הפלמ"ח, ושוטע עליידי אנשי אצ"ל, שציטטו קטעים אחרים מן החוברת. **מנחם בגין:** איפה תנועת-המרי המאוחדת? (התקופה שבה שיתפו התגנה, אצ"ל ולח"י פעולה, עד לפיצוץ מלון המלך דויד בידי אצ"ל). **שמואל תמיר:** אתם צריכים להתבייש ב- תקופה זו!

יגאל אלון: חברי-הכנסת תמיר ואמר שאתה צריך להתבייש בתקופה זאת. מה דעתך על זה? **מנחם בגין:** ישבנו ששרה חודשים (בתנועת המרי) ותיכננו מילחמה! אתם יודעים זאת. איפה זה כתוב פה?

עדה פיינברג-סירני: בעמוד 34. **מנחם בגין:** לתלמידים אתם תספרו סיפורים כאלה? לנכדים שלי תספרו? **עדה פיינברג-סירני:** זה כתוב בעמוד 34. לא מוסתרת האמת. **יגאל אלון:** זה כתוב בפרק שעוסק במרי. אפילו לא קראת את הספר, ואתה צורח בלי לקרוא את הספר. **אורי אבנר:** אולי אפשר להמציא את ה- חוברת לכל חברי-הכנסת, ולדחות את הוויכוח למועד אחר, כדי שנקרא אותה עד אז? **יגאל אלון:** אמציא את החוברת ברצון.

גם זה לא עזר. בסוף זה באמת נמאס לי: **עדה פיינברג-סירני:** אתם כתבתם עלינו דברים יותר גרועים!

מנחם בגין: אנחנו כתבנו עליכם? **יגאל אלון:** כתבו עלינו "קין". ואתה יודע את המשמעות.

מנחם בגין: נכון, כי רצחתם אותנו. **יגאל אלון:** צדיק הדור! **מנחם בגין:** 25 שנה לא... **חיים לנדאו:** שלם נשלם לך קין. **יגאל אלון:** בספר של חברי-הכנסת בגין. **אורי אבנר:** הלואי והכנסת היתה יודעת להתרגש מעניין אקטואלי כמו שהיא יודעת להת- רגש מההיסטוריה! **דומני שוח** היה הסיכום הנכון. אבל תחרות- הצעקות נמשכה עוד שעה תמימה.

זוג היונים

עופר-בדר

בימי שילטונו של דויד בן-גוריון עלה לא פעם החשד שהוא מביים בכוחה סערות, "היסטוריות" בכנסת. כדי להסיח את הדעת ממעשיו האקטואליים. לולא היתה ההיסטוריה של חברי-הכנסת בוויכוח על הפלמ"ח כל-כך אמיתית. אפשר היה לחשוד בראשי גח"ל והמערך שהם ביימו את הסערה כולה, כדי להסיח את הדעת ממעשיהם.

ואכן, שעה אחת בלבד לפני שהמטירו עלבונות קולניים איש בפני רעהו, עסקו ראשי שתי הסיעות

עופר בדר

באחווה עילאית בפעולה משותפת לגזילת זכויות הסיעות האחרות.

ניצחו על המלאכה, בידדות של זוג יונים, ח"כ אברהם עופר, יונת המערך, וח"כ יוחנן בדר, נץ גח"ל. הם עזרו איש לרעהו, מילאו איש אחרי עמיתו, והפעילו במשותף את מכונת-ההצבעה האוטומטית. אחרי אחווה אקטואלית זו, יכלו השניים לצעוק איש על רעהו על רקע היסטורי. את מלאכתם הם כבר עשו.

בדר נתן

בדר לקח...

י העיקרי של שיתוף-פעולה מרהיב זה של אנשי הג במפא"י והמנגנון של גח"ל היה שינוי שיטת חלוקת הנ אטים בכנסת (ראה הנדון). את השיטה הקיימת, הנותנת לסיעה קטנה את אותו

הסיכוי כמו לסיעה גדולה זכות במנדאט גוסף מן העודפים, המציא יוחנן בדר עצמו בכנסת הראשונה. אז היתה חרות סיעה קטנה למדי, ולא היתה מעוניינת בשיטה שתיתן יתרון עצום לסיעת מפא"י. בדר עצמו הודה בכך, וסיפר ארוכות איך המציא את השיטה העביר אותה בכנסת הראשונה, באמצעות פתקים. הוא סבר, כנראה, שזה מעניק לו את הזכות לבטלה כעת, כשסיעת גח"ל היא (לפחות זמנית) סיעה מאחדת וגדולה.

שלמה יעקוב גרום: ...עכשיו בא חברי- הכנסת בדר ומציע לשנות את השיטה הזו, שהוא עצמו הציע אותה. **אורי אבנר:** בדר נתן, בדר לקח, יהיה שמו של בדר ברוך.

דרוש עמוד שלם כדי להסביר בדיוק את ההבדל בין השיטות. בצורה שסטנית, ניתן להסבירה כך:

● לפי השיטה הקיימת, מחלקים את מיספר כל הקולות הכשרים ב-120. מתקבל סכום שהוא ה,מודד. מחלקים את הסך-הכל שקיבלה כל רשימה בסכום המודד, וכך מתקבל מיספר המנדאטים "השלמים" של הרשימות. אחרי חשבון זה נשארים כמה מנדאטים שלא חולקו, ונישאר לכל רשימה "עודף" של קולות שאינו מספיק למנדאט שלם. אז מחלקים את המנדאטים שנשארו בין המיפלגות שנותרו להם העודפים הגדולים ביותר. פשוט וצודק.

בבחירות של 1965 קיבלה סיעתנו 14,124 קולות. המודד היה 9881 קולות. קיבלנו מנדאט אחד, ונותר לנו עודף של 4243 קולות. מכיוון שנותרו בסוף ששה מנדא- טים בלתי-מחולקים, והעודף שלנו היה השביעי בגודלו — לא זכינו במנדאט שני.

בבחירות של 1969 קיבלנו 16,853 קולות. המודד היה 11,274 קולות. קיבלנו מנדאט אחד, ונותר לנו עודף של 5,579 קולות. מכיוון שנותרו ששה מנדאטים, והעודף שלנו היה החמישי בגודלו, זכינו במנדאט שני.

● השיטה החדשה היא שיא התייחסות, ואי-אפשר כימעט להסבירה. עיקרה הוא להשאיר יחלקו את המנדא- טים שנותרו לפי אותו יחס כמו המנדאטים הקודמים. התוצאה תהיה שאם קיבל המערך את מחצית המנדאטים "המלאים", יקבל גם את מחצית המנדאטים שנותרו. לסיעה שקיבלה פחות מ-5% אין כל סיכוי לקבל מנדאט של עודף.

הצעת-חוק כזו, המשנה את סדרי הבחירות, זקוקה ל-61 קולות בכל השלבים. המערך וגח"ל ערכו גיוס כללי, והחוק נתקבל, באווירה של שיעמום טוטאלי. ב-64 קולות נגד 23 הקולות של כל הסיעות הקטנות והמפד"ל.

דויד בלי

קלע ואבן

לפני כן העביר רוב דומה (אך בלי המפד"ל) הצעת- חוק אחרת של הצמד עופר-בדר, שקבע כי רשימה חדשה, המתייצבת בפעם הראשונה לבחירות, הצטרך להפקיד 20 אלף לירות, במקום הלי"י עד כה. אם לא תעבור את אחווה-הסימה, תפסיד את הכסף. מאחורי הקלעים רמזו שבועדה יעלו את הסכום ל-50 אלף ל"י.

מובן שהצבענו גם נגד חוק זה, אף שלכאורה היינו צריכים להיות מעוניינים בו.

שני חוקים אלה עברו במכבש הרוב האוטומטי. רק לגבי החוק השלישי, הנוגע למימון הבחירות והמיפלגות, היה נסיון כלשהו של הידברות.

בנוסח המקורי, שהונח על שולחן הכנסת, כללה הצעה זו תחבולה מחוכמת ביותר נגד הסיעות הקטנות. נאמר בה שכל רשימה תקבל מימון לפי תוצאות הבחירות הבאות (רמזו על 150 אלף ל"י לכל חברי-כנסת). כדי לנהל את המערכה, תקבל מיקדמה לפי תוצאות הבחירות הקודמות (רמזו על 75 אלף ל"י לח"כ). מה תעשה רשימה קיימת שתוציא כסף זה במערכה, אך לא תעבור את אחווה-הסימה — בייחוד אם ייקבע אחווה-הסימה דורסני חדש?

לפי הנוסח המקורי, תיאלץ רשימה כזאת לתת ערבות בנקאית על המיקדמה. חבריה יצטרכו למשכן את עצמם, ואחרי הבחירות יצטרכו להחזיר באופן פרטי את הכסף — שהוצא מזמן. מובן שבתנאים כאלה לא היתה שום סיעה קטנה יכולה לנהל מערכת-בחירות.

במשך השבוע התארגנה פעולה ענפה של הסיעות הקטנות. מקיר אל קיר, והיו שיתוח רבות. כתוצאה מכך ויתרו היתומים על סניף זה. הם הסיכמו שהסיעות הקטנות יוכלו להוציא לפחות סכום מינימלי ללא סכנה.

אולם העיוותים האחרים של הצעת-החוק נשארו (ראה מיסגרת). המערך יוכל להוציא לפי החוק 56 פעם יותר מסיעת מק"י. מכיוון שמק"י לא תוכל להיות בטוחה שתעבור אף את אחווה-הסימה הקיים, בוודאי לא תוציא יותר מסכום המיקדמה — ופירוש הדבר שהמערך יוכל להוציא למעשה פי 112 יותר ממק"י!

בתנאים אלה, מה הטעם בדיבורים על שיויון דמוקרטי, ועל סיכוי שווה של כל הכוחות והרעיונות להתמודד על הבחור?

אפילו דויד לא יכול היה להתמודד עם גולית, לולא היו לו קלע ואבן. גולית המודרני חכם יותר מקודמן.